

приємство, яке отримує обладнання та користується останнім протягом певного часу). Лізингова діяльність забезпечить доступ до сучасних технічних засобів і дозволить оперативно реагувати на швидкозмінне зовнішнє середовище та зменшити антропогенний тиск на довкілля.

Висновки

Таким чином, заходи щодо зменшення екологічних ризиків і загроз, що пов'язані зі структурною трансформацією економіки регіону, є шляхом до економічного зростання і суспільного розвитку, зменшення антропогенного тиску на довкілля, покращення взаємовідносин в системі «людина – природа».

Список використаних джерел

1. Крючкова В.І. Структурні чинники розвитку економіки України: монографія / В.І. Крючкова. – К.: Наукова думка, 2004. – 319 с.
2. Папп В.В. Структурна трансформація економіки України у контексті євроінтеграційних процесів / В.В. Папп // Регіональна економіка. – 2008. – №1. – С. 23–31.
3. Кисельов М.М., Крисаченко В.С., Гардашук Т.В. Методологія екологічного синтезу / М.М. Кисельов, В.С. Крисаченко, Т.В. Гардашук. – К.: Наукова думка, 1995. – 158 с.
4. Додонов Б. Рейтинг енергоефективності областей України [Електрон. ресурс] / Б. Додонов. – Режим доступу: http://www.energy-index.com.ua/media/report/pdf/UEI_13.pdf.

УДК: 338.432:332.12

О.М. БУРЛАКА,
аспірант, Вінницький національний аграрний університет

Стратегічний аналіз факторів стійкого розвитку аграрної галузі Вінницької області

У статті розглянуті проблемні питання розвитку аграрної галузі Вінницької області. Досліджено конкурентні переваги Вінницької області. Розроблено вимоги до проведення стратегічного аналізу соціально-економічної ситуації в регіоні. Визначено, що найбільш важливим елементом стратегічного аналізу є виокремлення факторів, які є несприятливими для даного регіону. Зроблено SWOT-аналіз соціально-економічної ситуації в регіоні, на основі чого визначено основні стратегічні цілі щодо забезпечення стійкого рівня розвитку аграрної галузі Вінницької області.

Ключові слова: стійкість, розвиток, аграрна галузь, SWOT-аналіз.

В статье рассмотрены проблемные вопросы развития аграрной отрасли Винницкой области. Исследованы конкурентные преимущества Винницкой области. Разработаны требования к проведению стратегического анализа социально-экономической ситуации в регионе. Определено, что наиболее важным элементом стратегического анализа является выделение факторов, которые являются неблагоприятными для данного региона. Сделан SWOT-анализ социально-экономической ситуации в регионе, на основе которого определены основные стратегические цели по обеспечению устойчивого уровня развития аграрной отрасли Винницкой области.

Ключевые слова: устойчивость, развитие, аграрная отрасль, SWOT-анализ.

The article describes the problems of development of the agricultural sector Vinnytsia region. Investigated the competitive advantages of Vinnytsia region. Developed require-

ments for the strategic analysis of the socio-economic situation in the region. Determined that the most important element of strategic analysis is the allocation of the factors that are unfavorable for the region. SWOT-analysis made by the socio-economic situation in the region, which are defined on the basis of the main strategic objectives of sustainable development level of agricultural sector Vinnytsia region.

Keywords: stability, development, agricultural industry, SWOT-analysis.

Постановка проблеми. Сучасна аграрна галузь в Україні спричиняє посилений тиск на природне середовище, від якого воно безпосередньо залежить. Цей негативний вплив характеризується зменшенням можливості забезпечення виробництва сировиною внаслідок деградації природних ресурсів та погіршенням загального стану навколишнього середовища. Така ситуація зумовлює необхідність переходу на модель стійкого розвитку, забезпечення якого, на думку академіка В.М. Трегобчука [1], можливе за умови раціонального та екологічнобезпечного формування і використання аграрного ресурсного потенціалу.

Аналіз досліджень та публікацій з проблеми. Проблемам стійкого розвитку аграрного сектору присвячено класичні праці М.І. Вавілова, С.Ю. Вітте, В.В. Докучаєва, М.Д. Кондратьєва. Проблеми формування наукових основ стійкого розвитку аграрної галузі знайшли також відображення у працях багатьох українських вчених-економістів: В.В. Вернадського, Б.М. Данилишина, М.І. Долішнього, С.І. Дорогунцова, Г.Б. Іваницької, О.Л. Кашенко, М.Ф. Кропивка, Г.М. Калетніка, С.В. Козловського, Л.В. Мельника,

РОЗВИТОК РЕГІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

С.В. Мартинова, Є.В. Мішеніна, М.М. Паламарчука, С.А. Подолінського, В.М. Трегобчука, Г.В. Черевка та ін.

Мета статті полягає у стратегічному аналізі факторів стійкого розвитку аграрної галузі Вінницької області, визначенні факторів впливу на забезпечення стійкості розвитку даної галузі.

Виклад основного матеріалу. Природне середовище має вирішальний вплив на розвиток АПК. Людина, залучаючи ресурси у процес сільськогосподарського виробництва, змінює їх, а це, своєю чергою, впливає на ефективність функціонування аграрної галузі, якість продукції та здоров'я населення. Оскільки АПК є однією з найважливіших складових загальноекономічної системи, стійкість його розвитку багато в чому визначає характер функціонування соціально-економічної системи в цілому. Отже, доцільність поставлених проблем стійкого розвитку аграрної галузі регіону обумовлена значимістю забезпечення збалансованого функціонування соціально-економічних систем і особливим статусом агропродовольчої сфери у вітчизняній економіці України.

Суть проблеми стійкого розвитку полягає в тому, щоб побудувати економіку, яка б задовольняла потреби і бажання людей, але при цьому її зростання вписувалося б у межі екологічних можливостей певного регіону та країни у цілому. Система обліку національного багатства має враховувати як повну вартість природних ресурсів, так і вартість шкоди, завданої навколишньому середовищу. Отже, проблема стійкого розвитку включає два основних поняття: потреби суспільства є необмеженими, оскільки кожна людина прагне до кількісного та якісного підвищення рівня добробуту; обмеженою є здатність оточуючого середовища задовольняти наявні і майбутні потреби суспільства. З такого тлумачення стійкого розвитку випливає його головне стратегічне завдання в аграрній галузі – забезпечення продовольчої безпеки та екологізація виробництва сільськогосподарської продукції [2].

Вінницька область, де більше половини населення мешкає у сільській місцевості, є переважно сільським регіоном. Завдяки своїм природним ресурсам, чудовим ґрунтам і сприятливим умовам для вирощування сільськогосподарської продукції область посідає перше місце в Україні у секторі сільського господарства. Значна орієнтація на сільське господарство і харчову промисловість може створити ризик для економіки області у випадку занепаду певних галузей агропромислового комплексу. Величезний обсяг сільськогосподарської продукції регіону експортується без оброблення, що викликано недостатньою розвиненістю його аграрного ринку, відсутністю планування в сільськогосподарському комплексі й часто нераціональним використанням природних ресурсів у сільськогосподарському виробництві. Сільське господарство є особливо важливим для сільських районів, де обмежені можливості в інших секторах економіки.

У структурі економіки Вінницької області сільське господарство займає 29,7%, а пов'язана з ним харчова промисловість у структурі промислового виробництва Вінниччини займає понад 68%. Таким чином Вінницька область харак-

теризується як моносекторальна та сильно залежна від сільського господарства. В той самий час сільське господарство належить до найбільш ризикованих та проблемних галузей економіки, враховуючи його сучасний стан, а також кліматичні зміни (глобальне потепління) та відсутність раціональної державної політики щодо підтримки цього сектору. Така ж ситуація збережеться і в середньостроковій перспективі. Саме тому диверсифікація економічної діяльності для зменшення можливих ризиків стала одним із вагомих факторів розвитку економіки загалом.

Моносекторний характер економіки області підкреслює помітні структурні проблеми й негативно впливає на рівень життя населення, що особливо очевидно у сільській місцевості. Якщо така тенденція збережеться, відтік молодих, освічених і кваліфікованих людей із села може збільшити навантаження на міські райони, де можливості працевлаштування кращі, а рівень життя вище. Величезну залежність від сільськогосподарської діяльності, поряд з обмеженими можливостями, які існують в інших секторах економіки, можна пом'якшити шляхом продуктивного використання конкурентних переваг області та впровадження економічних і соціальних змін задля досягнення секторного балансу.

Зміцнення або зменшення конкурентних переваг регіону залежить не тільки від загальнорегіональних умов і процесів, а й від наявності конкурентних переваг кожного з підприємств, які функціонують у регіоні. Їхню конкурентоспроможність можна визначити як потенційну можливість займати відповідну нішу на ринку товарів і послуг [3].

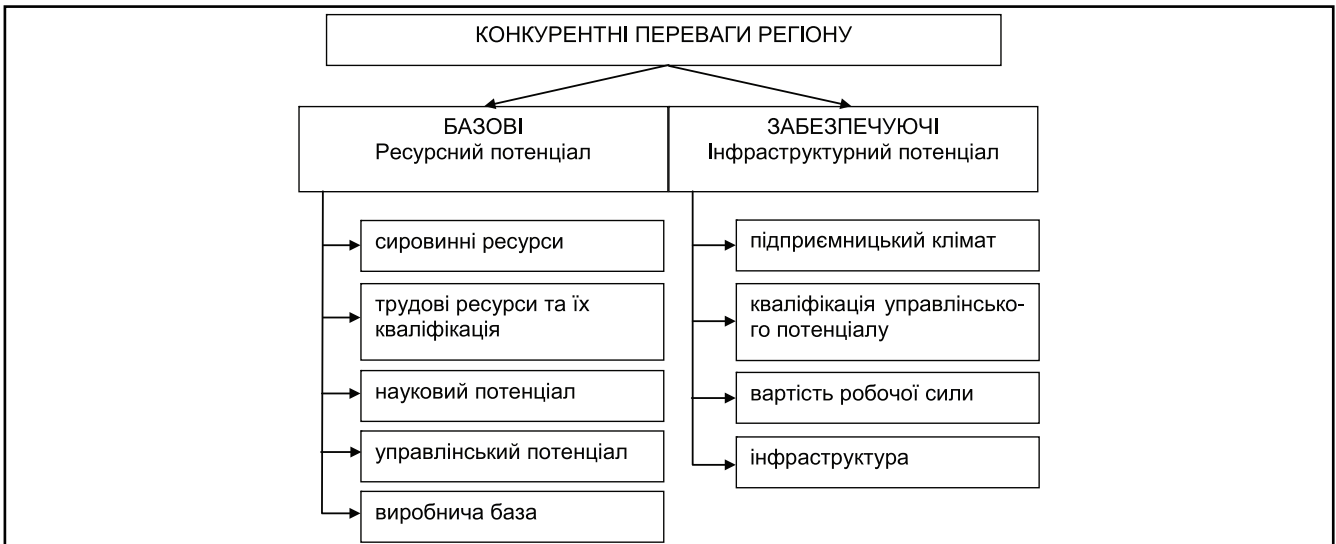
Сукупність конкурентних переваг підприємницьких структур регіону дозволяє їм безпосередньо працювати на даному ринку, підсилюючи регіональні конкурентні переваги в територіальному поділі праці і міжрегіональній інтеграції. Разом із тим регіональна привабливість самого регіону, яка фокусує всі його переваги, підсилює, своєю чергою, конкурентні переваги всіх суб'єктів ринку, які функціонують у даному регіоні.

Конкурентні переваги регіону можна розділити на базові і забезпечуючі (див. рис.).

Для Вінницької області основними конкурентними перевагами є агроекономічні можливості для формування в перспективі центру виробництва екологічно чистих продуктів сільського господарства, що дасть змогу забезпечити стійкий економічний розвиток регіону.

Стратегічний аналіз є одним із провідних елементів процедури формування стратегічного плану розвитку регіону, забезпечення стійкості його розвитку. За своїм змістом він являє етап планових досліджень, на якому системно аналізуються фактори зовнішнього середовища і ресурсного потенціалу соціально-економічної системи регіону, визначається її «поточний стан» або «сформована ситуація» і виявляються резерви для подальшого функціонування і розвитку регіональної системи.

Проблематика проведення стратегічного аналізу аграрної галузі регіону вимагає свого вирішення насамперед у мето-

Конкурентні переваги регіону [4]

дологічному плані. Представляється доцільним, щоб у процесі проведення стратегічного аналізу витримувалися такі вимоги [5, 6]:

1. Стратегічний аналіз функціонування аграрної галузі регіону має включати два основних етапи: аналіз зовнішнього середовища і аналіз ресурсного потенціалу. Природно, що ці два етапи взаємозалежні, оскільки результат стратегічного аналізу є синтезом висновків, отриманих на кожному з цих етапів. Однак цілі дослідження та інформаційна база дозволяють розглядати їх окремо.

2. У процесі розробки концепції проведення стратегічного аналізу необхідно враховувати зарубіжні розробки в даній сфері, адаптуючи їх до умов вітчизняної економіки. При цьому варто розробити певну «ідеальну модель аналізу», що дозволить, по-перше, представити процес стратегічного аналізу системно, а по-друге, висунути певні вимоги до розрахунку необхідних показників і проведення аналітичних досліджень проблем, які існують в аграрній галузі.

3. Процедура стратегічного аналізу і його кожного етапу вимагає постійної апробації, аж до розробки методологічних рекомендацій, які забезпечать впровадження даної процедури в практичну діяльність.

На етапі стратегічного аналізу формується необхідна інформаційна база, яка дозволяє більш ефективно здійснювати процес вибору стратегічних альтернатив. Базою для стратегічного аналізу є: традиційний статистичний аналіз; проведення консультацій із зацікавленими місцевими політиками, ключовими представниками регіональної адміністрації, бізнесу, експертами тощо; організація та проведення нарад, семінарів, інтерв'ю із зацікавленими особами тощо; проведення опитувань населення тощо.

При розробці регіональної стратегії необхідно виокремити типові й специфічні (унікальні) фактори. Виокремлення таких факторів дозволить зробити більш об'єктивну оцінку і аналіз внутрішнього та зовнішнього середовища аграрної галузі регіону, виявити проблеми його розвитку.

Найбільш важливим в умовах стратегічного аналізу є виокремлення факторів, які є несприятливими для даного регіону. Ними можуть бути [7]:

1) депресивний стан економіки і необхідність фінансової підтримки суб'єктів економічної діяльності регіону;

2) нерівномірність соціально-економічного розвитку міст і районів, що вимагає надання дотацій регіонам, які не забезпечують власну дохідну частину бюджету;

3) низький рівень матеріального забезпечення працівників бюджетної сфери, пенсіонерів, студентів і т.п.;

4) високий рівень безробіття;

5) незадовільний стан навколишнього середовища і т.ін.

Одним з основних методологічних принципів системного підходу є пошук першопричин виникнення проблемних ситуацій в аграрній галузі регіону насамперед за межами системи, тобто в зовнішньому середовищі. Дійсно, багато внутрішніх регіональних проблем обумовлюються саме зовнішніми факторами: недосконалістю законодавства, політичною нестабільністю, суперечливістю макроекономічних процесів, ненадійністю фінансової й банківської системи тощо.

Зазвичай при оцінці й аналізі факторів зовнішнього середовища виокремлюють економічні, конкурентні, соціальні, політичні, технологічні, міжнародні і т.п. Безумовно, всі вони впливають на економіку регіону, її галузі, тісно переплітаються і створюють власне, внутрішнє середовище регіону. В той же час найбільш істотний вплив на розвиток регіону мають як зазначені вище, так і інші фактори. Серед них:

1. Загальна концепція реформування економіки і економічна політика держави. При цьому власне регіональна політика центру в питаннях визнання рівня самостійності регіонів і наділення їх відповідними повноваженнями, правами й обов'язками остаточно в Україні ще не сформувалася.

2. Фактори, що визначають формування, єдність і цілісність правового й організаційно-економічного механізму, єдиного ринкового простору, що забезпечує необхідні загальні умови розвитку галузей економіки.

РОЗВИТОК РЕГІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

3. Фактори, що характеризують стан економіки в цілому, зокрема ділова активність, темпи інфляції, рівень зайнятості населення, податкові ставки і т.ін.

4. Фактори, що характеризують стабільність політичної ситуації. Інтереси регіону вимагають стабільності економічного розвитку, і це може бути забезпечене на основі прогнозування можливих варіантів розвитку політичної ситуації.

Найбільш послідовним і комплексним методом проведення стратегічного аналізу, що отримав визнання як у зарубіжних, так і вітчизняних дослідників, є SWOT-аналіз. Такий аналіз проводиться за певною схемою, хоча процедура його проведення не є цілком формалізованою. Використовуючи цей метод, можна виявити, з одного боку, власні сильні і слабкі сторони (внутрішнє середовище), а з іншого – визначити можливості й загрози, що об'єктивно створюються в зовнішньому середовищі. На наступному етапі проводиться розподіл сильних і слабких сторін на такі, які можуть бути найкраще реалізовані з урахуванням наявних зовнішніх можливостей, і такі, що мають потребу в зміцненні або перестають бути сильними з урахуванням зовнішніх загроз. Головне завдання SWOT-аналізу – знайти ті сильні сторони, які забезпечують унікальність конкурентних переваг регіону з урахуванням сприятливих можливостей зовнішнього середовища та зневолювати слабкі сторони.

Для якісного відбору показників впливу на розвиток аграрної галузі Вінницької області проведемо загальний SWOT-аналіз соціально-економічної ситуації в області (див. табл.) [8].

З таблиці видно, що більшість «сильних сторін» та «можливостей» пов'язана саме з аграрною галуззю. Це передовсім розвиток біоенергетики та сільського господарства за наявності кваліфікованої робочої сили та високого рівня освітньої галузі. Але є і «слабкі» сторони, це занепад цукрової промисловості, недостатній рівень розвитку інфраструктури, відсутність високих технологій в АПК, нераціональне використання природних ресурсів та інші.

Проведений аналіз свідчить також про наявні можливості розвитку аграрної галузі. А саме наявність можливостей розвитку високотехнологічного землеробства та збільшення обсягів експорту сільськогосподарської продукції. До загроз розвитку аграрної галузі можна віднести збільшення природного ризику, збільшення імпорту сільськогосподарської продукції, нераціональну державну політику та відсутність інвестиційної довіри до України загалом.

На основі проведеного SWOT-аналізу можна сформулювати стратегічні цілі щодо забезпечення стійкого рівня розвитку аграрної галузі Вінницької області:

1. Вінницька область – регіон високого інноваційного потенціалу аграрних технологій.

Аграрна спрямованість промисловості області, значна частина сільського населення є визначальними особливостями області. Ці фактори повинні забезпечити конкурентні переваги над іншими регіонами України. Вони мають стати

визначальними для створення сприятливого інноваційно-інвестиційного клімату виходячи саме з природних і соціально-економічних особливостей регіону. Такий сценарій розвитку області передбачає надання переваги розвитку агропромислового сектору та залучення в цей сектор новітніх технологій, необхідних для покращення умов праці людини, зниження техногенного навантаження на природу, створення екологічно чистих продуктів, відтворення екологічної рівноваги в біосфері області. Такий напрям технологій можна назвати «дружнім» до людини. Щоб область не стала сировинним придатком до індустріально розвинених областей, залучення інвестицій має проводитися з врахуванням пріоритетів, які передбачають впровадження нових організаційних форм кооперації в аграрно-промисловому бізнесі.

2. Вінниччина – область високого людського потенціалу та високої цивілізації села.

Вінницька область при значній кількості сільського населення за індексом людського розвитку стоїть на четвертому місці в державі. При переході до інноваційної моделі розвитку особливого значення набуває рівень освіти населення, соціальне середовище та фінансування людського розвитку. Ці фактори можна використати для підвищення загального рівня цивілізації села, в тому числі рівня життя його мешканців. Підвищення культурно-освітнього потенціалу села до рівня міста, забезпечення активності в громадській діяльності теж створять умови для успішного впровадження нових аграрних технологій та збереження існуючих цивілізаційних цінностей. Важливого значення набуває усунення регіональних диспропорцій розвитку між окремими регіонами. Це вимагає розробки та впровадження механізмів координації: з одного боку, середньо- та довгострокової політики обласних органів влади щодо конкретної території, з іншого – між ними та органами місцевого самоврядування. Координація повинна полягати в узгодженні стратегічних цілей та пріоритетів розвитку.

Відсутність таких механізмів може викликати територіальне розпорошення державних інвестицій, особливо тих, які спрямовуються на об'єкти соціальної сфери місцевої та регіональної інфраструктури; появу значної кількості довгобудів, які фінансуються за рахунок державних капіталовкладень, зменшення мультиплікаційного ефекту від їх освоєння і т.п.

3. Вінницька область – центр реалізації нової енергетичної стратегії на базі біотехнологій.

Енергетичний потенціал Вінницької області визначається такими технологічними напрямками: анаеробне зброджування гною, спалювання відходів АПК та інших галузей, використання агрокультур для отримання спиртового палива шляхом ферментації, перетворення біомаси у газоподібні або рідкі види палива за допомогою термохімічних технологій, виробництво з рослинних культур масил та замінників дизельного палива [9].

Кількість відходів рослинної біомаси у Вінницькій області становить щорічно до 2 млн. т, використання цих відходів

SWOT-аналіз соціально-економічної ситуації у Вінницькій області в розрізі питань розвитку аграрної галузі

Сильні сторони	Слабкі сторони
1	2
<p>1. Наявність потужної диверсифікованої ресурсної бази для розвитку енергетики (виробництво біодизеля, етанолу, використання відновних джерел енергії (пелети, солома, гідроенергетика) та енергозберігаючих технологій).</p> <p>2. Виробничий потенціал для розвитку промисловості за наявності мінерально-сировинних ресурсів (1159 родовищ та проявів 30 видів різноманітних корисних копалин, у тому числі унікальні поклади граніту, каоліну, гранату, флюориту, пеліканіту, бокситів).</p> <p>3. Добрі чорноземні ґрунти та сприятливі умови для вирощування та переробки сільськогосподарської продукції (рослинництво і тваринництво) – Вінниччина входить в п'ятірку областей України з найбільш розвинутим сільськогосподарським комплексом.</p> <p>4. Наявність потенціалу для розвитку туризму: зеленого, санаторно-лікувального, історичного, базового на фольклорі та декоративно-прикладному мистецтві.</p> <p>5. Розвинута інфраструктура залізничного, автомобільного та авіаційного транспорту.</p> <p>6. Географічне положення та зовнішні кордони і судиство, розвинутий транзитний потенціал (Вінниччина займає перше місце в Україні за коефіцієнтом транзитності).</p> <p>7. Наявність кваліфікованої робочої сили для забезпечення всіх галузей економіки регіону.</p> <p>8. Наявність технічного університету: потужна освітня мережа для інших (не лише сільського господарства) секторів (радіоелектроніка, енергетика, будівництво).</p> <p>9. Розвинута наукова та інноваційна діяльність</p>	<p>1. Низький рівень обслуговування в туристичній сфері.</p> <p>2. Низький рівень урбанізації</p> <p>3. Недостатній розвиток (не розвинена інфраструктура) аграрного ринку (сфери збуту).</p> <p>4. Занепад цукрової промисловості.</p> <p>5. Занепад традиційного села.</p> <p>6. Велика частка сировинних ресурсів (зерно, цукор і т.п.) у структурі експорту підприємств області.</p> <p>7. Відсутність планування в агропромисловому комплексі області.</p> <p>8. Низька соціальна та виробнича культура населення.</p> <p>9. Не розвинутий ринок праці.</p> <p>10. Низький рівень підприємницького духу, навиків активного пошуку роботи та слабкий потенціал самозайнятості населення.</p> <p>11. Слабодиверсифікована економіка – у структурі економіки області сільське господарство займає 29,7%, а пов'язана з ним харчова промисловість у структурі промислового виробництва Вінниччини займає понад 68%.</p> <p>12. Відсутність виробничих технологій 5–6 поколінь.</p> <p>13. Продукція що виробляється на підприємствах Вінниччини не відповідає світовим стандартам.</p> <p>14. Нераціональне використання земельних і водних ресурсів, недосконала система контролю за використанням земельного і водного фонду.</p> <p>15. Велика зношеність основних фондів (промисловість, сільське господарство).</p> <p>16. Недостатній розвиток, подекуди – занепад сільських територій.</p> <p>17. Слабо розвинута сфера послуг.</p> <p>18. Низький рівень доходів населення.</p> <p>19. Переважна частина виробництв області характеризується високою енергоємністю.</p> <p>20. Не розвинена інфраструктура транспортного обслуговування, низька якість доріг, особливо – периферійних, та мала пропускна спроможність.</p> <p>21. Низька спроможність залучення інвестицій та слабка інфраструктура даної сфери</p>
Можливості	Загрози
<p>1. Розвиток високотехнологічного землеробства в умовах існуючого та перспективно прогнозованого росту світового попиту на продовольство.</p> <p>2. Розвиток туристичних та рекреаційних послуг в умовах розвитку сфери туризму в Україні та імовірної втрати позицій традиційних туристичних центрів Західної та Центральної Європи.</p> <p>3. Розвиток придорожньої інфраструктури для забезпечення потреби транзитного потенціалу.</p> <p>4. Тенденція західних інвесторів розміщати виробництво ближче до європейських ринків для скорочення транспортних витрат створює для Вінниччини можливості розвитку транспортної логістики, базованої на транзитних можливостях.</p> <p>5. Тенденція зростання вартості енергоносіїв (зокрема, газу, продуктів нафтопереробки) підвищує економічні стимули для розвитку альтернативної енергетики.</p> <p>6. Зростаючий світовий попит на послуги (освіта, медицина) створює можливості для Вінниччини у сфері надання освітніх послуг з підготовки кваліфікованих кадрів.</p> <p>7. Членство України в СОТ створює можливості для збільшення обсягів експорту товарів і послуг за умови сертифікації продукції.</p> <p>8. Допомога міжнародних організацій з економічного розвитку (сільське господарство, промисловість і т.д.)</p>	<p>1. Відтік робочої сили через низьку заробітну плату та закриття багатьох підприємств.</p> <p>2. Збільшення ризиків для агропромислового комплексу через потепління клімату.</p> <p>3. Демографічний спад, старіння кадрів завдяки природному та міграційному скороченню населення.</p> <p>4. Збільшення імпорту продукції агропромислового комплексу та інших галузей створює перешкоди місцевим товаровиробникам.</p> <p>5. Нераціональна державна політика щодо аграрних областей загрожує занепаду провідних галузей економіки Вінниччини.</p> <p>6. Політична нестабільність та фінансова залежність від центру (централізації фінансових ресурсів) обмежує можливості регіонального розвитку.</p> <p>7. Зростання цін на енергоресурси обмежує можливості розвитку традиційних секторів економіки області.</p> <p>8. Страх іноземних інвесторів вкладати кошти в Україну через нестабільну та непрогнозовану політичну ситуацію та несприятливе національне законодавство.</p> <p>9. Тінізація економіки обмежує можливості впливу на регіональний розвиток.</p> <p>10. Нестабільність національної валюти обмежує економічний розвиток та доходи населення.</p> <p>11. Неефективна соціальна політика і програми погіршують становище найнезахищеніших верств населення.</p> <p>12. Обмеженість фінансових ресурсів (відсутність дешевих кредитів), первинного капіталу.</p> <p>13. Подальший економічний спад</p>

дає можливість зекономити 0,23 млн. т умовного палива, щорічні відходи тваринництва та птахівництва в Україні становлять 1 млн. т сухих та 0,5 млрд. куб. м газів, що еквівалентно виробництву 128,5 млн. куб. м газу на рік. Окрім того, використання метилу, ріпакової олії як біопалива дозволить зменшити залежність сільського господарства від придбання паливо-мастильних матеріалів на 20% [212].

Усе це дає підстави поставити перед Вінницькою областю нову стратегічну мету – створити умови для переходу на новітні біотехнології у виробництві палива та електроенергії.

4. Вінниччина – регіон стійкого економічного розвитку і колективного підприємництва в сільському господарстві.

Маючи в господарському комплексі області велику частку сільськогосподарського виробництва та переробної промисловості, економіка області має бути максимально зорієнтована на запити ринку. Проте організаційні структури в сільськогосподарському виробництві області створювалися в основному із розрізнених невеликих самостійних підприємств. Виходячи з цього організаційні структури сільськогосподарського виробництва повинні прямувати до створення мережевої кооперативної структури управління. Управління центру в цьому випадку має обмежуватися координацією дій підприємницьких об'єднань (груп).

Висновки

Виходячи з вищевикладеного можна зробити певні узагальнення. Зроблений SWOT-аналіз соціально-економічної ситуації Вінницької області в розрізі питань розвитку аграрної галузі свідчить, що більшість «сильних сторін» та «можливостей» Вінницької області пов'язане саме з аграрною галуззю. Це передовсім розвиток біоенергетики та сільського господарства за наявності кваліфікованої робочої сили та високого рівня освітньої галузі. Але є і «слабкі» сторони, це занепад цукрової промисловості, недостатній рівень розвитку інфраструктури, відсутність високих технологій в АПК, нераціональне використання природних ресурсів та інші. Проведений аналіз свідчить також про наявність можливості розвитку аграрної галузі. А саме наявність можли-

востей розвитку високотехнологічного землеробства, та збільшення обсягів експорту сільськогосподарської продукції. До загроз розвитку аграрної галузі можна віднести збільшення природного ризику, збільшення імпорту сільськогосподарської продукції, нераціональну державну політику та відсутність інвестиційної довіри до України загалом.

Список використаних джерел

1. Трегобчук В.М. Еколого-економічна концепція ефективного і сталого розвитку національного АПК / В.М. Трегобчук // Економіка АПК. – 1995. – №6. – С. 3–13.

2. Мартинов С.В. Забезпечення сталого розвитку аграрного сектору регіону: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.07.02 / С.В. Мартинов. – 2005. – 22 с.

3. Заяць Т.А. Інституціоналізація відносин зайнятості в регіонах України: проблеми і пріоритети / Т.А. Заяць, Л.В. Павлачек // Журнал «Економіка і регіон» / Науковий вісник Полтавського національного технічного університету імені Ю. Кондратюка. – №1(20) – 2009. – С. 10–15.

4. Козловський С.В. Управління сучасними економічними системами, їх розвитком та стійкістю: [моногр.] / С.В. Козловський. – Вінниця: Меркьюрі-Поділля, 2010. – 432 с.

5. Виханский О.С. Стратегическое управление / О.С. Виханский. – 2-е изд. – М.: Гардарики, 2000.

6. Курмаев П.Ю. Практичні підходи до оцінки ефективності соціально-економічного розвитку на регіональному рівні / П.Ю. Курмаев // Формування ринкових відносин в Україні: Збірник наукових праць. Вип. 2 (102) / Наук. ред. І.Г. Манцуров. – К., 2010. – 200 с., С. 171–174.

7. Козловський С.В. Стратегічний аналіз розвитку регіональних економічних систем [Електрон. ресурс]: / С.В. Козловський // Електронне наукове фахове видання «Ефективна економіка». – 2010. – №4. – Режим доступу до журн.: <http://www.economy.nayka.com.ua/index.php?operation=1&iid=178>

8. Офіційний сайт Вінницької обласної державної адміністрації. [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://www.vin.gov.ua/>

9. Калетнік Г.М. Розвиток ринку біопалива в Україні: [моногр.] / Г.М. Калетнік. – К.: Аграрна наука, 2008. – 464 с.

УДК: 911.375.1/3(188):331.92

Н.С. НИМЧЕНКО,
асистент кафедри міжнародного обліку і аудиту, Київський національний економічний університет ім. Вадима Гетьмана

Ідентифікація глобального міста у світовій політико-економічній системі

У статті розглядаються глобальні міста як центри національного та світового життя, місця концентрації та інтеграції виробництва, фінансів та управління. Виокремлюється сутність глобалізації як складової мегаполісів, діалектики розсіювання та централізації.

Ключові слова: глобалізація, глобальне місто, мега-місто, мегаполіси, урбанізація, міжнародні економічні відносини.

В статье рассматриваются глобальные города как центры национальной и мировой жизни, места концентрации